

DE HUISVROUW UIT DE SPREUKEN

DOOR

NANNIE VAN WEHL

NAAST al het werk, dat mijn handen doen, bij al het dribbelen in de huishouding, het boodschappen doen, het bezoeken brengen, bezoeken ontvangen, moet ik altijd wat voor mijn geest hebben. Iets, waarover ik mijmer, waaraan ik denk. Ik zou zonder dat niet kunnen leven. Ik zou zonder dat de huishoudelijke zorgen ellendig eentonig vinden, ons leven-van-huisvrouw om er uit te loopen.

Nù doe ik alles graag, want ik mijmer. Je kunt zoo heerlijk mijmeren, terwijl je de zit-slaapkamer van je dochter opruimt, haar kasten en laden nakijkt. En die dochter zelf komt er goed van af — al mijmerende doe je alles werktuigelijk en komt er zoodoende niet toe, haar de schrobbeering te geven, die ze eigenlijk verdiend had.

En al mijmerend, kan ik zoo prachtig en geduldig opendoen. Dat helpt mijn meisje zoo. Zij is aan het werk boven, en ik loop de bel na.

Geduldig opendoen. Daar lacht U misschien om. Maar er is geduld noodig voor een huisvrouw, die in een afgelegen, stille laan woont. Want al, wat zoo parasiteert op menschen, die hun werk doen en het druk hebben, komt zoo 's morgens eens in ons mooie park wandelen. Met veters. Met schrijfbehoeften. Met zeep. Met etsjes. En dan blijf je slechts bedaard, als je zoo dikwijls voor niets naar de deur geweest bent, als je zóó dikwijls je naaiwerk van je schoot, je stopwerk uit je handen hebt moeten leggen, dan blijf je slechts bedaard, als je mijmert. Als je verrukt in je zelf herhaalt het gedicht, dat zóó precies zegt, wat je zelf al gedacht en gevreesd hebt: Wat hebben Jazz en Shingled women ons gelaten?

Een somber hart, gelijk een kleed vol gaten,

Een denken als een moe en schonkig karrepaard —

En een zwart bloed, dat is zichzelf gaan haten.

Midden in de gang blijf je stilstaan, omdat de vier regels je weer doordringen met hun onloochenbare waarheid, met de kracht van hun zeggen. — En je blijft mijmeren over het aandoenlijke feit, dat dit regels zijn uit een studentenblad. En je herhaalt:

DE HUISVROUW UIT DE SPREUKEN

661

„En een zwart bloed, dat is zichzelf gaan haten.”

Prachtig. Prachtig. Een kunstenaar, die het zóó wist te zeggen. Met deze regels heb ik dagen geleefd.

Soms mijmer ik, om tot slotsommen te komen. Zoo heb ik onlangs in de krant een fantasietje gelezen. Het was van iemand, die zijn treurnis over het weer ingestelde toelatingsexamen voor de H.B.S. aldus wou uiten. Het moest verbeelden, dat hij een jongetje ontmoette, zwoegend voor dat toelatingsexamen tot in den trein toe, en dat jongetje kwam hem zoo bekend voor. Het bleek de kleinzoon van den kleinen Johannes te zijn. *Meneer Pluizer* (hoe vindt ge 't?) overhoorde hem 's avonds zijn lessen.

Nu gold mijn gemijmer: of die meneer gelijk gehad had of niet. Wat betreft zijn droefenis, en wat betreft het kiezen van zijn vorm. Langzaam en zeker brengt mijn gemijmer me dan tot bepaalde resultaten, ik heb het uitgediteerd. Maar lang niet altijd kom ik tot resultaten.

En ongemerkt heb ik weer een volgend citaat, een volgende gedachte, die ik koester, waarvan ik geniet. En zoo kan zelfs de man met de lusteren sloffen, die al jarenlang, altijd vlug in de pas, hek in, hek uit gaat met zijn doos-met-sloffen onder den arm, me mijn geduld niet doen verliezen. Hij staat buiten, en gaat gruwelijk te keer, als je niet koopen wilt, scheldt je uit voor alles en nog wat — en ik sta binnen en moet ineens lachen om wat Marsman Antonie Donker geraden heeft: „Laat Antonie Donker zijn avondwandelingen staken en gaan dansen op Katendrecht!” Of Marsman is naïef genoeg om te gelooven, dat hij ons kan doen gelooven, dat hij gelooft, schoonheid en verheffing te vinden bij dansende bootwerkers en lollende meiden — òf hij gunt Antonie Donker, den zoetgevooiden zanger, een flink pak slaag. En nu moet ik lachen, omdat ik Marsman doorzien heb — en buiten staat de man met de sloffen te schelden, draait zich met een laatsten hartigen vloek om en terroriseert het park verder.

Bijbelteksten zijn heerlijk om mee te leven.

In mijn jonge jaren hield ik evenveel van Psalmen, Spreuken, Prediker, Hooglied als van moderne gedichten. En heel veel is daar nog van blijven hangen. Als mij door een toeval een tekst te binnen schiet, welt soms de heele Psalm — zal ik nu ook maar eens zeg-

gen: uit mijn onderbewustzijn, op? Het is een heerlijke gewaarwording.

„Tot U, o Heere, hef ik mijn ziel op. Mijn God, op U vertrouw ik, laat mij niet beschaamd worden —.”

En dan die meest geliefde van allen, 139: Gij doorgrondt en kent mij, gij verstaat van verre mijn gedachten. — Zoo ik opvoer ten hemel, gij zijt dáár, en bedde ik me in de helle, zie, gij zijt daar. — Nam ik vleugelen des dageraads, woonde ik aan het uiterste der zee, ook daár zou Uw hand mij geleiden en Uw rechterhand mij houden.”

Is 't niet prachtig? Dat doorschijnt je heelemaal van binnen. O, en wees gerust, ik schijn een soort slag te hebben, mijn bewustzijn te verdeelen, want U mag mijn leveranciers navragen, of ik ze niet vlug en accuraat help, of ik niet, ook in hun voordeel, uitgestudeerd ben op kleine handigheidjes als daar zijn: zorgen voor wisselgeld — mijn drogist is mijn bankier! — klaarzetten van dit en dat. —

Deze laatste dagen verwijl ik geheel bij de Spreuken, en wel bij het laatste gedeelte, dat over de huisvrouw gaat.

Het begint Spreuken 31 : 10.

„Wie zal een deugdelijke huisvrouw vinden? Want hare waarde is verre boven de robijnen. Het hart haars heeren vertrouwt op haar. Zij staat op als het nog nacht is en geeft haren huize spijze en haar dienstmaagden het bescheiden deel.

Haar lamp gaat des nachts niet uit.

Zij steekt haar handen uit naar de spil en haar handpalmen vatten den spinrok; van de vrucht harer handen plant zij een wijngaard; zij maakt zich tapijtensieraad, haar kleeding is fijn linnen en purper. Zij maakt *fijn lijnwaad* en verkoopt het, zij smaakt, dat haar koophandel goed is, zij levert den koopman gordels.”

Ziet ge haar arbeiden, hard en lang, van zóó vroeg, tot zóó laat? En dan is ze nog echtgenote en moeder en hoor maar hoe: Psalm 128 : 3. „Uw huisvrouw zal wezen als een vruchtbare wijnstok aan de zijden uws huizes, uw kinderen als olijfplanten rondom uw tafel.”

En nu komt de tekst uit de Spreuken, die dezer dagen het meest en het meest onafwijsbaar mijn gezelschap is:

„Sterkte en heerlijkheid zijn haar kleeding, en zij lacht over den toekomenden dag.”

Ik kan er niet van los. Ik vind het zóó prachtig en toch meteen zóó diep-aandoenlijk. Ik bewonder haar zóó, dat ik voor haar zou kunnen knielen, voor die Oud-Testamentische Vrouwe. En toch zou ik ook over haar willen schreien. Want ze is toch een mensch geweest als wij, van vleesch en bloed, een vrouw van vleesch en bloed — en altijd werd er maar méér van haar gevergd, lees het stukje Spreuken nog eens na. —

En als ze dan niet gekùnd heeft? Als ze moè is geworden? Wie zal er meelijden met haar gehad hebben?

En dan ineens, heb ik meelij met mezelf. — Wat ben ik, vergeleken bij dit alles? Een mijmeraarster, die haar beknopte huishouding drijft, haar beknopt kindertal verzorgt en opvoedt en „voor den koopman” alleen maar zoo nu en dan eens een artikel-tje heeft, een beknopt aantal, beknopte artikeltjes. — En die dan weer dagenlang de verzen van den Prediker moet murmelen: „De zon rijst op en de zon gaat onder en zij *hijgt naar de plaats*, waar ze oprees. De wind gaat steeds omgaande, de beken gaan in de zee, nochtans wordt de zee niet vol. — *Al deze dingen worden zóó moede*, dat het niet uit te spreken is —.”

Nu denk ik weer aan mijn Oud-Testamentische. Maar ik vind geen troost bij haar. Ik kan alleen maar telkens opnieuw naar die woorden luisteren: „Zij lacht over den toekomenden dag.” Die woorden ontroeren me telkens opnieuw. Wat een leven is dat geweest. Wat eèn heldinnenmoed.

Daar staat ze vóór me, de Oud-Testamentische „in fijn linnen en purper”, het spinrokken in de altijd bezige handen. Ik zie haar *mooi*, zooals op de platen van de Daughters of the Ghetto. Ze kan ook wel leelijk geweest zijn, want Salomo, de Spreukendichter, zegt zoo voorzichtig: „De bevalligheid is bedrog, en de schoonheid ijdelheid”. Daar staat ze vóór me. En ze heet Sara, of Jochébed, of Rachel, of Rebekka, of Naomi. —

En ze „lacht over den toekomenden dag.”